

Grammatica les 16

Het pfa en het futurum perifrasticum.

Het participium futuri activi.

Vorming

Het participium futuri activi (pfa) is toekomstend/natijdig (moet nog gebeuren) en bedrijvend. Dat laatste moet je goed onthouden, omdat de vorm nogal misleidend is. Je maakt het pfa van het ppp: je vervangt –us door –urus. Voorbeeld 'laudatus' wordt dan 'laudaturus/a/um'. Het pfa is een adiectivum van de 1^e en 2^e declinatie.

De betekenis van laudaturus is:

7. zullende prijzen (minst gebruikt)
8. van plan zijnd te prijzen
9. bestemd te prijzen
10. gaand prijzen
11. op het punt staand te prijzen
12. om te prijzen

Overzicht van de participia

	ppa	ppp	pfa
	3 ^e declinatie	1 ^e /2 ^e decl.	1 ^e /2 ^e decl.
1 ^e coni.	laudans, -ntis prijzend	laudatus geprezen	laudaturus zullende prijzen
2 ^e coni.	videns ziend	visus gezien	visurus zullende zien
3 ^e coni.	regens besturend	rectus bestuurd	recturus zullende besturen
4 ^e con.	audiens horend	auditus gehoord	auditurus zullende horen
5 ^e coni.	capiens nemend	captus genomen	capturus zullende nemen

Het futurum perifrasticum: esse + pfa.

In de indicativus heeft het futurum perifrasticum een bijzondere betekenis.

Voorbeeld: laudaturus sum:

6. ik sta op het punt te prijzen

7. ik ga prijzen
8. ik ben van plan te prijzen
9. ik ben bestemd te prijzen
10. nooit: ik zal prijzen

In alle andere modi verliest het meistens die bijzondere betekenis: laudaturus esse – te zullen prijzen.

Relatieve aansluiting.

Vaak begint een nieuwe zin met een relativum, maar het antecedent daarvan staat in de vorige zin of is de vorige zin. Het relativum moet je dan vervangen door et/sed/nam en een corresponderende vorm van is/ea/id.

Hannibal monitus a nuntiis est. **Quorum** verba eum terruerunt. Quorum = et eorum

Hannibal verbis nuntiorum territus est. **Quod** mirabilem puto.

Quod = et id.

De coniunctivus perfecti en plusquamperfecti.

Coniunctivus perfectum.

Actief: perfectumstam –eri-uitgang:

- laudaverim   dat ik geprezen heb
- monueris   dat jij gewaarschuwd hebt
- rexit   dat hij bestuurd heeft
- aud(v)erimus   dat wij gehoord hebben
- ceperitis   dat jullie genomen hebben
- ceperint   dat zij genomen hebben

Passief: ppp + de coni. praesens van esse (sim)

laudatus/monitus/rectus/auditus/captus sim: dat ik geprezen/gewaarschuwd/bestuurd/gehoord/gegrepen ben

Coniunctivus plusquamperfecti

Actief: infinitivus van het perfectum actief + uitgang

- laudavisse   dat ik geprezen had
- monuisssem   dat ik gewaarschuwd had
- rexissem   dat ik bestuurd had
- audi(v)issem   dat ik gehoord had

- cepissem   dat ik genomen had

Passief: ppp + coniunctivus imperfecti van esse.

laudatus/monitus/rectus/auditus/captus essem: dat ik
geprezen/gewaarschuwd/bestuurd/gehoord/gegrepen was

Gebruik coniunctivus perfecti en plusquamperfecti in de bijzin.

De coniunctivus van het perfectum en plusquamperfectum gebruik je op dezelfde manier in de bijzin als die van praesens en imperfectum. Zie daarvoor les 15.

Gebruik van de ablativus

- als ablativus van middel: met, door middel van: **instrumenti**
- als ablativus van oorzaak: door, door toedoen van: **causae**
- als ablativus van scheiding: van, vanaf: **separativus**
- als ablativus van kenmerk: deze bestaat uit een bijv.vnw. en zelfst. naamwoord in de ablativus en geeft een kenmerk van iemand of iets aan: van, met: **qualitatis**
- als ablativus van tijd: in, op, vanaf, binnen: **temporis**

Stijlmiddelen

- **hyperbaton:** (geforceerde) scheiding van twee bij elkaar horende naamwoorden.
- **parallelle:** gelijke zinsopbouw
- **trikolon:** drie vergelijkbare elementen
- **asyndeton:** het niet gebruiken van een voegwoord als 'et'
- **litotes:** door ontkenning het tegenovergestelde versterkt zeggen
- **metafoor:** overdracht van betekenis op grond van gelijkenis
- **hyperbool:** opzettelijke overdrijving

Stamtijden les 16

accipere 5, accepi, acceptus	aannemen
adiungere 3, adiunxi, adiunctus	verbinden
comperire 4, comperi, compertus	vernemen
conficere 5, confeci, confectus	tot stand brengen
corrumpere 3, corrupe, corruptus	verpesten, omkopen
dare, dedi, datus	geven
deferre 3, detuli, delatus	overbrengen, rapporteren
dimittere 3, dimisi, dimissus	laten gaan

fore = futurus esse
incendere 3, incendi, incensus
instituere 3, institui, institutus
quaerere 3, quaesivi, quaesitus
remove 2, removi, remotus
confligere 3, confligi, conflictum
interficere 5, interfeci, interfectus
patefacere 5, patefeci, patrefactus
subigere 3, subegi, subactus
sufficere 5, suffeci, suffectus

te zullen zijn
in brand steken
van plan zijn
vragen, zoeken
verwijderen
slaagsraken
doden
openen
onderwerpen
in de plaats van keizen